

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

דבר מלכות

•
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

•

משיחות יום ה' פ' קרח, בדר"ח תמוז
וש"פ קרח, ג' תמוז ה'תנש"א

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה
הי' תהא שנת פלאות בכל
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

בס"ד. משיחות יום ה' פ' קרח, בדר"ח תמוז* וש"פ קרח, ג' תמוז ה'תנש"א

דעם טאָג פון י"ב תמוז, האָט ער (אין קאָסטראַמאַ) באַקומען די הודעה אַז מ' באַפרייט אים, און די תעודת החופש וועט מען אים געבן אויף מאַרגן, י"ג תמוז, און דעמולט – בשעת ער איז אינגאַנצן באַפרייט געוואָרן – איז נתגלה געוואָרן, ווי ג' תמוז איז געווען די „אתחלתא דגאולה“: נוסף אויף דעם וואָס ער איז דעמולט אַרויס פון בית האסורים און פאַרשיקט געוואָרן איז אַן עיר מקלט (אַ לייכטערער עונש) – האָט מען זיך דערנאָך דער-וואוסט אַז זיין פאַרשיקונג איז קאָסט-ראַמאַ איז געקומען אַנשטאַט דעם עונש וואָס מ'האָט אים פריער פאַר'משפט אויף היפך החיים ר"ל, וואָס דאָס וואָלט דאָך איינגעשטעלט אין סכנה און אַנגעריירט – ר"ל – דעם גאַנצען המשך הענין פון הרבצת התורה וחיוזוק היהדות בכלל און הפצת המעינות חוצה בפרט, און תמורת זה האָט מען פאַרלייכטערט דעם עונש און אים פאַרשיקט אין גלות, ביז אַז דאָס האָט דערפירט אַז מ'זאָל אים אינגאַנצן באַפרייען ביי"ב-י"ג תמוז. און צוליב דעם נס איז דער טאָג באַשטימט געוואָרן אַלס דער „חג הגאולה“ מדי שנה בשנה.

שטעלט זיך די אויבנאויפיקע שאלה: וויבאַלד אַז די גאולה איז דאָך געווען אַ ׀ פון דעם אויבערשטן (וואָס דערפאַר דאַרף זיין, יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני

א. ג' תמוז איז דער טאָג ווען דער רבי דער שווער איז (אין יאָר תרפ"ז – פרז"ת) באַפרייט געוואָרן פון תפיסה בבית ה-אסורים („שפאלערקע“ אין לענינגראַד), בתנאי אַז ער זאָל גלייך פאַרן אין גלות, אין עיר מקלטו קאָסטראַמאַ אויף דריי יאָר.²

בשעתו האָט מען נאָך ניט געוואוסט צי דאָס איז אַ גוטע זאָך, און ווי דאָס וועט זיך אויסלאָזן (וואָרום הגם אַז אַן עיר מקלט איז אַ „קלענערע“ תפיסה ווי אַ בית האסורים, איז דאָס אָבער פאַרט אַ פאַר-שיקונג מיט אַלע הגבלות שבזה, און ס'איז נאָך געבליבן די סכנה אַז מ'קען חרטה האָבן וכו')⁵; אָבער דערנאָך, אין

(*) להמטימות ד, בית רבקה" ולהמדריכות דמחנות-קיץ תחינה.

1) כן נקרא ע"י בעל הגאולה „עיר מקלטי“ – ראה מכתבו: ט"ו סיון תרפ"ח לחגיגת י"ב תמוז הראשונה (נדפס באגרות קודש שלו ח"ב ע' פ. וש"ג). י"ז אייר תרצ"ד (נדפס שם ח"ג ע' עט. וש"ג). ועוד.

2) פרשת המאסר והגאולה – ראה לקו"ד ח"ד תרי, א ואילך. ספר התולדות אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' 105 ואילך. ועוד.

3) ובפרט שבשעתו לא ידעו החסידים (משא"כ בעל המאסר והגאולה עצמו – ראה ספר השיחות תש"א ע' 139) שהשילוח לגלות ה' תמורת משפטו להיפך החיים ר"ל (כדלקמן בפנים).

4) ובלשונו במכתב ט"ו סיון הני"ל: בו ביום (ג' תמוז) הוכרחתי לצאת בגולה אל עיר מקלטי כו'. – ולהעיר דגלות, שקול כמעט כזער מיתה" (חינוך מצוה ת').

5) ולכן לא בירך אז ברכת הגומל (עד לאחרי שהגיע לביתו בט"ו תמוז), כי „אין לברך עד שיצא מהסכנה לגמרי“ (סדר ברכת הנהנין לאדה"ו פ"א ס"ה).

6) יום הולדת בעל הגאולה (בשנת תר"ם).

7) בתחלה היתה הגזירה על עשר שנים גלות ב,סאלאוויקי (מקום גירוש בסיביר), ואח"כ שינו זה לשלש שנים בקאסטראמאַ (ס' השיחות שם).

8) מכתב שבערה 4.

גאולה כללית פאר אלע אידן (ווי דער בעל הגאולה שרייבט⁸: „לא אותי בלבד גאל הקב"ה ב"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה").

ב. אין דעם טאָג פון ג' תמוז – פיל יאָרן פיל דורות פיל דורות פריער – איז געווען אַ נס: אין דעם טאָג¹² האָט יהושע געזאָגט¹³, „שמש בגבעון דום, און וידם השמש גו' עד יקום גוי אויביו"¹⁴.

וויבאלד אַז אַלץ איז בהשגחה פרטית¹⁵, ובכל שנה חזרין זיך איבער די ענינים ווי זיי זיינען געווען דעם ערשטן מאָל¹⁶, דאַרף מען זאָגן אַז עס איז זיכער דאָ אַ שייכות צווישן די צוויי נסים וואָס האָבן פאַסירט ג' תמוז: „שמש בגבעון דום, און די התחלת הגאולה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר (כדלקמן ס"ו)¹⁷.

ע"ד ווי די שאלה הנ"ל בנוגע צו ג' תמוז (פאַרוואָס דאָס איז לכתחילה ניט געווען אַ נס באופן פון גאולה שלימה), פאָדערט זיך אויך אַ הסברה בנוגע צו דעם נס פון „שמש בגבעון דום“:

וויבאלד אַז דאָ פאַסירט אַ נס, און אַזאַ גרויסער נס ווי צו אַפּשטעלן דעם שמש (וואָס דאָס איז פון די גרעסטע נסים וואָס האָבן ווען עס איז פאַסירט¹⁸, ביז אַז דער

אדם⁹) – פאַרוואָס איז דאָס לכתחילה ניט געווען אַ נס בתכלית השלימות, אַז די גאולה שלימה זאָל קומען בשלימות בבת אחת, און ניט ווי ס'איז געווען בפועל, אַז דאָס האָט זיך אויסגעשטעלט אין שלבים: פריער די התחלת הגאולה – די יציאה מבית האסורים – בג' תמוז (אַבער – מ'פאַרשיקט אים אין גלות), און ערשט כמה ימים לאחרי זה, די שלימות הגאולה ב"ב-י"ג¹⁰ תמוז?

נאָכמער: אויך נאָך י"ב-י"ג תמוז איז ניט געווען די שלימות הנצחון איבער דעם צד שכנגד (במדינה היא), ווי מ'זעט בפועל אַז עס זיינען דעמולט געבליבן די פאַרשידענע גזירות אויף די אידן במדינה היא ביז אַז דער בעל הגאולה האָט געדאַרפט (כביכול) פון דאַרט אַוועק-פאַרען, און די מניעות ועיכובים זיינען דאַרט געבליבן במשך כו"כ שנים לאחרי זה: און ערשט יעצט, בשנים הכי אחרונות – העכער זעכציק יאָר נאָך דער גאולה (בשנת תרפ"ז) – זעט מען דעם אויספיר פון דער גאולה – די גאולה פון אלע אידן פון יענע מדינה (וכדלקמן).

וואָס זיכער איז דער סדר בזה – אַז די גאולה איז געקומען אין שלבים – ב-השגחה פרטית, מיט אַ טעם בדברי¹¹, ובפרט אַז דאָס איז פאַרבונדן מיט דער מאסר וגאולה פון אַ נשיא בישראל, און אַ

12) סדר עולם רבה פ"א.

13) יהושע י, יב.

14) שם, יג.

15) כתר שם טוב הוספות סק"ט ואילך. וש"נ.

16) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם, הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

17) ראה גם לקו"ש ח"ד ס"ע 4131 ואילך. ח"ח ע' 114 ואילך. חכ"ח ע' 260 ואילך.

18) ראה רלב"ג יהושע שם, יב (בתחלת פירוש): אם הי' שהשמש עמד ובטל מהתנועה הנראית לו הנה הי' זה המופת יותר נפלא לאין שיעור מהמופתים שנעשו ע"י משה כו'.

9) תהלים קז, טו. ברכות נד, ב. רמב"ם הל' ברכות פ"ה ה"ח. טוש"ע או"ח ר"ס ר"ט. סדר ברה"נ לאדה"ז שם ס"ב.

10) וגם ב"ב תמוז רק נתבשר שחופשה ניתנה לו, אבל בהשגח"פ הי' משרד הממשלה סגור, עד למחרתו ב"ג תמוז, שבו ניתנה לו תעודת השחרור.

11) ראה שיחת בעל הגאולה בשמח"ת תרפ"ח (יום קודם נסיעתו ממדינה היא): נסיעתי מכאן אינה מצד ההכרח, אלא סדר מסודר ישנו כאן (סה"מ תרפ"ח בהוספות ע' רטו).

אין דעם גאנצן סדר זיינעם (פארבונדן מיט מהלך השמש), ד.ה. אז דער נס האָט אָפגעשטעלט אויך די אלע ענינים וואָס זיינען פארבונדן מיט מהלך השמש – די סיבות לזה (מהלך גלגל היומי, ובמילא – מהלך כל הגלגלים²³, וואָס ווערט דורך דעם סיבוב פון גלגל היומי, „המקיף ומסבב את הכל“²⁴), און אויך די תוצאות מזה, און דער סיבוב פון די גלגלים קטנים אין גלגל השמש עצמו²⁵, וכיו"ב²⁶.

דער חילוק צווישן די צוויי אופנים איז: צי דאָס איז אַ נס וואָס איז משדד – צוברעכט – טבע, דורך דעם וואָס מ'שטעלט אָפּ נאָר דעם שמש (וירח) אַליין; אָדער אַ נס וואָס פּועל'ט אין דעם טבע השמש, ובמילא אויך אין דעם גאַנצן סדר מהלך הטבעי פון דעם שמש (פארבונדן מיט מהלך כל הגלגלים).

ויש לומר אז דאָס איז ע"ד די צוויי²⁷

פסוק זאָגט¹⁹, „ולא הי' כיום ההוא לפניו ואחרייו“ בכדי אַז יהושע און די אידן זאָלן קענען ממשיך זיין די מלחמה דורך זען די אויבים און זיי נאָכלויפן („כי בעת ההיא עמד השמש נוכח גבעון וחשש פן ישקע בעונתו ולא יוכלו לרדוף אחרי האויב באישון הלילה, ולזה אמר להשמש שלא ילך מהלכו וימתין עוד נוכח גבעון, במקום שהוא עומד“²⁰) – האָט דאָך דער נס געקענט שוין זיין אַ נס בשלימות, אַז אַנשטאָט אָפּשטעלן דעם שמש בכדי מ'זאָל קענען מלחמה האָבן (בדרך הטבע) לאור היום, האָט דער נס געדאַרפט זיין (ד.ה. אַז יהושע האָט געקענט און גע- דאַרפט בעטן באַ דעם אויבערשטן) אַז מ'זאָל לכתחילה מנצח זיין אין דער מלחמה (און בכלל ניט דאַרפן אַנקומען צו אָפּשטעלן דעם שמש, אָדער באופן אַז אויך בלילה זאָל מען קענען מלחמה האָבן, ע"ד „ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם“²¹ בעת סאיזו געווען חושך באַ די מצריים, וכיו"ב), און ווי עס שטייט אין דעם פסוק שלפני ז²², אַז „וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים גו"ו“?

אויך אין דעם עצם נס וואָס „ויעמוד השמש“ – יש לחקור אין וועלכן אופן איז געווען דער נס: צי דאָס איז געווען נאָר בנוגע דעם פּרט וואָס איז נוגע צו אויס- פירן תכלית הנס – אַז עס זאָל בלייבן לייכטן דעם אור השמש (אור היום), וואָס דערצו פאָדערט זיך אַז נאָר דער (גלגל ה)שמש אַליין זאָל זיך אָפּשטעלן און ממשיך זיין לייכטן על הארץ (ועד"ז „וירח בעמק אילון“¹³): אָדער דער נס איז געווען

23 ואעפ"כ, מפורש בקרא „וידם השמש וירח עמד“ – כי פרטים אלו היו נוגעים ליהושע לנצחון המלחמה (ראה מצו"ד שם).

24 רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ג ה"א.

25 ראה רמב"ם שם ה"ב. ה"ד.

26 שקו"ט באופן תנועת הגלגלים, ואופן ההשפעה של גלגל א' על שאר הגלגלים (באם הם כולם כמו גוף אחד או כמו גופים מחולקים) – ראה ספר החקירה להצ"צ ו, ב. ה, ב ואילך. וש"נ.

27 ובפרטיות – יש בזה ג' סוגים: (א) שגם בעת הנס נשארה הידבר במהותו (להעיר שבעת מכת דם הרי „גייגית מלאה מים . . . ישראל שותה מים כו"ו – שמו"ר פ"ט, י). (ב) ע"ד הנס דקרי"ס, שהנס פעל שינוי בטבע המים שיהיו „כחומת אבנים“, אבל לא נשתנה המים במהותו ליבשה, ולכן „אילו הפסיק ה' את הרוח כרגע היו המים חוזרים וניגרים“ (שעהיה"א פ"ב). (ג) הנס פועל שינוי בטבע הדבר, כמו הנס דידו של משה מצורעת כשלג. [ולהעיר מהג' אופנים בביאור שמש לא אכל ולא שתה ארבעים יום, ראה לקמן הערה 114].

ובנדו"ד – נס העמדת השמש – אפשר לומר

19 יהושע שם, יד.

20 מצו"ד שם, יב.

21 בא י, כג.

22 פסוק יא.

לבית לוי, ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים³⁰, און משה האָט אַרויסגעטראָגן אַלע מטות בכדי אַלע אידן זאָלן דאָס זען³³, און דער אויבערשטער האָט גע- זאָגט³⁴, „השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות“, „לזכרון שבחרתי באהרן הכהן כו“³⁵.

דאַרף מען פאַרשטיין: וויבאַלד אַז „פרח מטה אהרן“ איז געווען אַ נס בכדי באַווייזן אויף בחירת הקב"ה בכהונת אהרן – וואָלט געווען גענוג ווען עס וואָלטן געוואָרען פאַרטיקע שקדים אויף דעם מטה, וואָס דאָס וואָלט געווען אַ סימן פאַר אידן, ד.ה. אַז ס'איז לכאורה גענוג אַז דער נס איז נאָר אין דעם פּרש וואָס איז נוגע צו כוונת הנס „שבחרתי באהרן הכהן“ – צוליב וואָס האָט דער נס פון שקדים געדאַרפט זיין אַ צמיחה וגיידול בסדר טבעי – „ויצא פרח ויצא ציץ ויגמול שקדים“ (און דאָס אַלץ האָט משה באַוויזן אידן³⁶), און נאָכמער – „למש- מרת“ ס'איז געבליבן ניט נאָר מטה אהרן און די שקדים, נאָר אויך די פרחים, ווי די גמרא זאָגט³⁷, „משגגנו ארון נגנו עמו כו' מקלו של אהרן ושקדי“ ופּרַחֵי³⁸!

איז דער נקודת הענין אין דעם³⁹: די תכלית און חידוש פון דעם נס איז, אַז הגם וואָס אַ מטה מצד עצמו איז בטבעו ניט שייך צו פריחה און צמיחת פירות, דאָס קען זיין נאָר בכחו של הקב"ה (אַ נס), פונדעסטוועגן, האָט דער נס אויפגעטאַן

סוגים אין נסים²⁸: (א) דער נס איז ניט משנה טבע הדבר. ווי דער נס פון מכת דם, אַז ווען די מים איז מהפך געוואָרן לדם זיינען זיי פאַרבליבן אין דעם מהות פון מים, און ווען דער נס איז נפסק געוואָרן, איז ממילא נתבטל געוואָרן דער שינוי המים לדם. ובנדו"ד – אַז „וידם השמש“ איז נאָר געווען אַ נס ביחס צו דעם שמש אַליין, און דערנאָך האָט זיך אומגעקערט דער סדר הקבוע פון מהלך השמש בתוך מהלך שאר הגלגלים. (ב) אַ נס וואָס איז משנה טבע ומציאות הדבר (ווי דער נס פון „ידו מצורעת כשלג“²⁹, וואָס נאָכן נס איז די צרעת אויפן האַנט געווען באופן טבעי), און בכדי צוריקקערן צו טבעו הקודם דאַרף מען אַנקומען צו נאָך אַ נס.

ג. וי"ל שעד"ז הוא בביאור אויף אַן ענלעכע שאלה אין אונזער פרשה – בנוגע צו דעם נס פון „פרח מטה אהרן“³⁰:

בהמשך צו דעם ערער על הכהונה פון קרח ועדתו האָט דער אויבערשטער גע- הייסן משה'ן נעמען אַ מטה פון יעדער שבט, „שנים עשר מטות איש את שמו תכתוב על מטהו, ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי“, „והי' האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח“³¹. וכך הוה – אַז משה האָט אַוועק- געלייגט די אַלע מטות „לפני ה' באוהל העדות“³², און אויף מאַרגן – „ויבוא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן

בא' מג' אופנים הנ"ל. וע"פ המבואר לקמן בפנים (שנס זה פעל שינוי בטבע מהלך השמש), אפ"ל שזה הי' כאופן הב' או אופן הג' הנ"ל.
 28) בהבא להלן, ראה לקו"ש ח"ה ע' 176. ח"ו ע' 89. ח"ה ע' 242 ואילך.
 29) שמות ד, ו.
 30) פרתנו י, כג.
 31) שם יז, כ.
 32) שם, כב.

33) שם, כד.
 34) שם, כה.
 35) פרש"י עה"פ.
 36) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 118.
 37) יומא נב, ב. וש"נ.
 38) ראה לקו"ש שם ע' 121. וש"נ.
 39) בהבא להלן ראה גם לקו"ש שם ע' 119 ואילך.

שטער האָט מודיע געווען בתורתו אַז „ברא הקב"ה" – אַז ער האָט באַשאַפֿן די זאָך און מודיע געווען ווי ער האָט איר באַשאַפֿן, אַז ער האָט איר באַשאַפֿן אין אַן אופן אַז ער נעמט כביכול זיינע כחות און צייט (די ששת ימי בראשית) צו באַשאַפֿן יעדער נברא מיט אַ כח מיוחד – דער כח פון התהוות יש מאין וואָס איז דוקא בכח העצמות⁴⁴, ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁴⁵ אַז די התהוות הבריאה ווערט נתחדש בכל רגע ורגע מאין ואפס ממש – איז דאָס אַ הוכחה אַז דער אויבערשטער וויל אַז די נבראים זאָלן האָבן אַ שייכות מיט זייער (כח ה)בורא (דער אויבערשטער), ביז אַז זיי זאָלן (קענען) צוגעבן כביכול בכבודו של הקב"ה,

ווייל אויב ניט שטעלט זיך די שאלה: פאַרוואָס האָט דער אויבערשטער באַשאַפֿן די וועלט (ניט אין אַן „אַפּגעטראָגענעם" אופן, אַז די בריאה, למשל, ווייסט ניט אַז „ברא הקב"ה", און ווייסט ניט דעם אופן שברא, בעשרה מאמרות⁴⁶ וכיו"ב, נאָר) אין אַן אופן אַז ער האָט „אַריינגעלייגט" זיין כח (העצמות) און זיינע עשרה מאמרות אין דער בריאה, און נאָכמער: פאַרוואָס האָט ער באַשאַפֿן די וועלט אין אַן אופן אַז ער איז איר מהוה בכל רגע מחדש – ער האָט דאָך איר געקענט באַשאַפֿן מיט אַזאַ כח חזק, אַז דורך זיין התהוות בפעם הראשונה זאָל די וועלט האָבן דעם כח צו בלייבן קיים שית אלפי שנין⁴⁷, און ניט דאַרפֿן אַנקומען בכל רגע צו אַ התהוות חדשה פון דעם דבר ה' ⁴⁸?

אין מטה אהרן, אַז ס'איז געווען און געבליבן ניט סתם אַן ענין נסי שלמעלה לגמרי פון טבע, נאָר דאָס ווערט פאַר-בונדן מיט דעם טבע המטה. און דערפאַר איז דער אופן הפריחה געווען אין אַ סדר טבעי (אבל לא בהגבלת הזמן) פון צמיחת פירות⁴⁹: „ויוצא פרח (כמשמעו⁴¹) ויצץ ציץ (חנטת הפרי כשהפריח נופל⁴¹) ויגמול שקדים (כשהוכר הפרי הוכר שהן שקדים)⁴¹”.

[און דאָס האָט באַוויזן אידן, אַז בחירת הקב"ה אין אהרן הכהן איז באופן אַז די כהונה ווערט ביי אים זיין טבעיות'דיקע מעלה (וואָס בלייבט שטענדיק ביי אהרן ובניו)].

ועד"ז איז אויך דער ביאור אין דעם נס פון „שמש בגבעון דום", און דער נס הגאולה פון ג' תמוז, כדלקמן.

ד. ויש לומר דער ביאור בזה:

חז"ל זאָגן⁴² אַז „כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו". ד.ה. אַז יעדער זאָך אין עולם – אע"פ וואָס עולם איז מלשון העלם והסתרה⁴³ – איז באַשאַפֿן געוואָרן בכדי מגלה זיין כבודו של הקב"ה, און דאָס ווערט אויפגעטאָן דורך דער עבודה פון אַ אידן וואָס ער נוצט אויס די עניני העולם לכבודו של הקב"ה.

און דער טעם והכרח אויף דעם איז אויך מרומז אין לשון המשנה „(כל מה) שברא הקב"ה": וויבאַלד אַז דער אויבער-

40 וי"ל נפק"מ – שומרת ליהנות משקדים אלו ומהפירות הגדלים מהם, כי אינו מעשה נסים (ראה תענית כד, ב), דבפשטות משמע שהשקדים היו פירות טבעיים, שמהם אפשר לגדול עוד פירות (שקדים).

41 פרש"י עה"פ.

42 אבות ספ"ו.

43 ראה לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' נט. ועוד.

44 אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

45 שעהיוה"א פ"א.

46 אבות רפ"ה.

47 ראה ר"ה לא, א.

48 שהרי הטעם וההוכחה שכלית לזה שההתהוות היא בכל רגע (כמבואר בשעהיוה"א פ"ב) וכל הטעמים שכליים בביאור אופן ההתהוות – הם ע"פ

הקב"ה, און דאָס איז אַ כח חזק וואָס שטייט לתמיד אָדער אויף אַ משך זמן (און ווערט ניט נתחדש בכל רגע ורגע) – וואָלט דער גילוי פון כבודו של הקב"ה געווען באופן כללי און אַן איין מאָליקע זאך. דורך דעם וואָס בכל רגע ווערט יעדער נברא באַשאַפן מחדש בדבר ה', איז מען מגלה בכל רגע מחדש כבודו של הקב"ה. לדוגמא: דורך טרינקען וואָסער – מאַכט אַ איד די ברכה „שהכל נהי' בדברו"⁵², און איז דורך דעם מגלה די הוספה וחידוש וואָס די וואָסער טוט אויף [ווייל אַן די וואָסער זאָגט ער ניט די ברכה] בגילוי כבודו של הקב"ה, „שהכל נהי' בדברו" (דעם דבר ה' וואָס האָט מחי' געווען די וואָסער מחדש, און – „שהכל נהי' בדברו", דאָס איז מגלה דעם דבר ה' בכל הנבראים), און בשעת ער טרינקט וואָסער און מאַכט נאָך אַ ברכה אַ זמן שפעטער, איז דאָס מגלה דעם דבר ה' („דברו") החדש וואָס קומט דעמולט צו אין אים (דעם מברך) און בכל העולם⁵³ [ועדז'

וי"ל דער טעם אויף דעם, ווייל עלה ברצונו ית' אַז יעדער נברא זאָל פילן ווי ער טוט אויף (אָדער דורך אים טוט זיך אויף) אַ הוספה וחידוש [וואָס דעמולט האָט אַ נברא אַן אמת'ע און שלימות/דיקע פאַרגעניגן, כטבע הבריאה אַז „אדם" רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבריו⁵⁰]. ד.ה. אַז נוסף אויף דעם וואָס ער איז מקיים וואָס דער אויבערשטער הייסט אים, טוט ער אויף כביכול פון זיך אַ הוספה: וואָס איז אַן אמת'ער אויפטו – בשעת ער איז פאַרבונדן מיט דעם אויב-ערשטן, איז ער מגלה כבודו של הקב"ה.

און צוליב דעם האָט דער אויבער-שטער אַריינגעגעבן זיין כח הבריאה אין דער וועלט, ובאופן אַז ער באַשאַפט איר שטענדיק בכל רגע מחדש – ווייל דאָס פאַרבינדט יעדער נברא יעדער רגע מיט דעם אויבערשטן, אַז בכל פרט ופרט ובכל רגע ורגע האָט דער נברא דעם כח צו מגלה זיין כבודו של הקב"ה מחדש (דער דבר ה' וואָס האָט אים די רגע ממש מחי' געווען מחדש)⁵¹.

אויב די בריאה וואָלט באַשאַפן גע-וואָרן אין אַן אופן אַז ער האָט כחו של

52) משנה ברכות מד, א.

53) ויש לומר שזהו גם א' מהטעמים שהאדם נברא בטבע באופן כזה שזקוק לאכילה ושתי' תמיד מחדש* (ולכן הנשבע „שלא יאכל כלום שבעת ימים" ה"ז שבועת שוא (רמב"ם הל' שבועות פ"ה ה"כ) – כי עי"ז בכחו לגלות בכל אכילה ושתי' הדבר ה' החדש שמחי' האדם והמאכל וכל העולם „שהכל נהי' בדברו", וכיו"ב).

* ורק בנוגע למשה נאמר (תשא לד, כח) ש„ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה" – שזהו הי' חידוש ונס, וגם בנוגע למשה יש ידיעה במדרש שנוצטער מזה (שמו"ר פמ"ז, ז. וראה יפ"ת שם. וראה גם אוה"ת שה"ש ס"ע תשעה. ס"ע תשצא. סה"מ תרכ"ט ע"י שנו. המשך וככה תרל"ז 999). [ולדיעה שני' (במדרש שם) משמע שנשתנה טבעו ולא נצטער, ראה בארוכה לקו"ש (חל"ו) תשא תשנ"ו. וראה לקמן הערה 114].

כללי השכל שנבראו ע"י הקב"ה, וכיון שהוא ית' אינו מוגדר בטעמים אלו, הי' יכול לברוא את העולם באופן אחר לגמרי. וטעמים אלו שייכים רק לאחר שידענו שעלה ברצונו ית' שבריאת והנהגת העולם תהי' ע"פ כללי השכל (ראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 134 ואילך. לקו"ש חכ"ז ע' 253).

49) ב"מ לח, א.

50) וראה מכתב י"א ניסן תשל"ב (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים – קה"ת תשמ"ו ואילך – ע' תרמב).

51) ועד שהנברא נעשה כמו „שלהבת עולה מאלי" (בנוגע לגילוי הקדושה וכבודו של הקב"ה שעל ידו) – ראה שיחת ש"פ בעלותך (לעיל [סה"ש תנשא ח"ב] ע' 598 ואילך) ובהערה 69.

ויש לומר – בלשון החסידות – די שייכות מיט כהונה דוקא: דער⁵⁶ אויפטו פון כהונה (ברכת כהנים) איז, אז דאָס איז ממשיך פון למעלה מסדר השתלשלות⁵⁷. און דערפאר איז דאָס פאַרבונדן מיט זריות („עד מהרה ירוץ דברו“⁵⁸), וואָס מטעם זה איז דער סימן לבחירת הקב"ה בכהונת אהרן אין שקדים דוקא, ווייל זיי זיינען „ממהרים להגמר יותר מכל הפי-רות“⁵⁹ (בכ"א יום⁶⁰, שנעלער פאַר אַנדער-רע פירות), און בנדו"ד איז די מהירות געווען (ניט בכ"א יום, נאָר) בתוך לילה⁶⁰ – וואָרום זריות ומהירות באַווייזט אויף אַ המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות: אַ המשכה שבסדר השתלשלות איז, „מתעכב ושוהה עד שנמשך ובא למטה שהרי בכל השתלשלות מהיכל להיכל הוא ע"י משפט אם ראוי הוא כו", „משא"כ בכרכת כהנים ווערט דער שפע נמשך, במהירות דרך כל העולמות באין מונע ומעכב כו“⁶¹. לאידך גיסא – איז די המשכה (במהירות) של-מעלה מסדר השתלשלות ווערט נמשך „דרך כל העולמות“, ווי ס'איז מודגש אין דעם נס פון „פרח מטה אהרן“, אַז ביחד עם זה וואָס דאָס איז אַ נס און געקומען במהירות, איז דאָס פאַרבונדן און גייט דורך דרך הטבע פון צמיחת הפירות.

ואולי י"ל להוסיף, די שייכות מיט (פ') קרח דוקא. ובהקדים, אַז „קרח“ און „חקת“

56) הבא בהלך, ראה לקו"ת טוף פרשתנו (נה), ג ואלך. (סה"צ להצ"צ מצות ברכת כהנים (דרמ"צ קיב, א-ב). ובכ"מ.

57) ראה גם סה"מ תרכ"ט בתחלתו. תרנ"ד ס"ע שטו ואלך. לקו"ש ח"י ס"ע 38 ואלך, ובהנסמן שם. ברכת ערב יוה"כפ (לאחרי תפלת מנחה) ש.ו. – לעיל [סה"ש תנשא] ח"א ע' 27 ואלך.

58) תהלים קמז, טו.

59) לקו"ת שם. וראה גם פרש"י פרשתנו יז, כג.

60) קה"ר פ"ב, ז – הובא בלקו"ת שם.

61) לקו"ת שם נה, ד.

דורך אַ ברכה פרטית, „בורא פרי הגפן“⁵⁴ וכיו"ב – דעם דבר ה' החדש אין אַלע „פרי הגפן“ בכל העולם], א.א.וו.⁵⁵.

ה. ע"ד ווי דאָס איז בנוגע צו גילוי כבודו של הקב"ה בכללות הבריאה (טבע), עד"ז איז דאָס אויך אין דעם גילוי אלקות דורך נסים: די שלימות הכוונה ברוב הנסים איז, אַז דער נס זאָל ניט בלייבן אַ זאָך וואָס איז אינגאנצן העכער פאַר טבע, נאָר אַז דער נס זאָל פאַרבונדן ווערן און דורכנעמען דעם טבע.

עד"ז איז אויך בנוגע צו דעם נס פון „פרח מטה אהרן“ – אַז דער נס (וועלכער איז געקומען צו מגלה זיין „שבחתי באהרן הכהן“) האָט אויפגעטאָן אין מטה אהרן, אַז ס'איז געוואָרן און געבליבן פאַרבונדן מיט דעם טבע המטה, אַזוי אַז דער אופן הפריחה איז געווען אין אַ סדר טבעי פון צמיחת פירות, מיט דעם אַנציען סדר השתלשלות שבזה, „ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים“.

54) משנה ברכות לה, א.

55) ובדוגמת זה בברכות הרא"י על מעשי בראשית (וכיו"ב) – „ברוך עושה מעשה בראשית“, „ברוך שכחו וגבורתו מלא עולם“ – שעי"ז מגלים מעשי בראשית אלו כבודו של הקב"ה, ביחס לכל הבריאה כולה (מעשה בראשית). – ולהעיר של-אחרונה שמענו וראינו בעיר זו רעמים וברקים, עליהם מברכים ברכת הנ"ל. ראה אנציקלופדי תלמודית ערך ברכות הרא"י (ע' שנו ואלך). וש"נ. ולהעיר, שלאחרונה ה' גם התפרצות „הר-געש“ ורעידת האדמה (חידוש ושינוי בטבע העולם) במקום רחוק בעולם, אשר, ע"י ברכתם של כמה יהודים שם, שכחו וגבורתו מלא עולם“ (ראה ברכות נט, א. וראה אנציקלופדי' שם ר"ע שנו. וש"נ), מגלה ה„הר-געש“ כבודו של הקב"ה ובכל העולם כולו („מלא עולם“). ובפרט בנוגע לאלו הגרים בארצות הברית, כיון שאנשי הצבא שלה נמצאים שם ועוסקים בהצלת הניוויקים כו'.

המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות אין סדר השתלשלות, ווערט דער חיבור יחד פון אלע דריי קוים, אַז פון דעם עליון (מחשבה ודיבור) קומט מען גלייך במהירות אין דעם תחתון (מעשה), אַן קיין הפסק ביניהם (ניט ווי אין דעם אות ה"א⁶⁸). און דערפון קומט מען צו דער נקודה מתחתית (הקו השמאלי פון) אות ת' – נקודת הביטול, און אַ נקודה גדולה (מיט אורך ורוחב), ד.ה. אַז דער ביטול גייט צוזאמען מיט דער התפשטות לאורך ורוחב; און דאָס קומט בסיום האות – וואָס ווייזט אויף שלימות נקודת הביטול בסיום העבודה.

און דורך דעם ווערט אויפגעטאָן דעם ענין פון „חקת“ – אויך מלשון חקיקה⁶⁹, וואָס ווייזט אויף אַ המשכה נצחית (בלי שינוי), פאַרבונדן מיט ת', כמאחז"ל⁷⁰, תי"ז – תחיי" – ששלימותו חיים נצחיים.

ו. ע"פ הנ"ל י"ל אין דעם נס פון „שמש בגבעון דום“:

די כוונה אין דעם נס איז געווען – ניט אַרויסגיין פון דרכי הטבע לגמרי – נאָר ווי אין רוב הענינים, אַז דער נס זאָל צוהעלפן אין דעם נצחון המלחמה⁷¹ וואָס איז פאַרבונדן (עכ"פּ במקצת) אויך מיט

באַשטייען ביידע פון די אותיות „חק“, נאָר אין „קרח“ קומט צו אַר"ש, און אין „חקת“ – אַ תי"ז: באַ קרח (משבט לוי) איז געווען דער גילוי פון „חק“, למעלה מטעם ודעת ולמעלה ממדידה והגבלה (כמבואר אין חסידות⁶² אַז טענת קרח איז געקומען צוליב מעלתו, „פיקח הי"ו"⁶³, וואָס ער האָט געזען דער גילוי שלמעלה ממדידה ו- הגבלה ווי ס'וועט זיין לע"ל); זיין טעות (בערעור על כהונת אהרן) איז באַשטאַנען אין דעם ענין פון „ר"ו“, „רש“ (אַרעמ-קייט⁶⁴), וואָס באַווייזט אַז די המשכה (פון מחשבה ודיבור) קומט ניט אַראָפּ אין סדר השתלשלות (קרח האָט געוואָלט פאַנאַ-דערטיילן עליון און תחתון⁶⁵), ווי אין דעם אות ר' וואו עס פעלט דער קו השלישי (פון אות ה') כנגד⁶⁶ מעשה⁶⁷.

משא"כ אין „חקת“ – „זאת חקת התורה“ – ווערט נמשך פון „חק“ (למעלה ממדידה והגבלה) אין דעם אות „ת"ו“, סוף וסיום כל הכ"ב אותיות התורה, ד.ה. אַז עס ווערט נמשך אין און דורך גאַנץ סדר השתלשלות (אַלע אותיות פון אל"ף ביז תי"ו), אין אַלע דריי קוים (באות ת') פון מחשבה דיבור ומעשה, און תורה עבודה וגמילות חסדים, ואדרבה: באופן אַז זיי ווערן אַלע נתחבר – ווייל בסיום ושלמות העבודה, ווען מ'האָט די מהירות דקדושה (פון דער

68 ראה תו"א מגלת אסתר זה, סע"ב ואילך. לקו"ת ר"פ בלק (סו, א ואילך). סה"מ תר"ן ע' רעט ואילך. תרנין ע' ריב. הי"ש"ת ע' 122. סה"מ קונטרסים ח"א רמא, א ואילך. שיחת ש"פ ויגש (לעיל [סה"ש תנשא] ח"א ע' 215).

69 לקו"ת ר"פ חוקת.

70 שבת נה, א.

71 ראה רלב"ג שבעה עה"ת 18, שמה שאמר ולא הי' כיום ההוא ולפניו ולאחריו לשמוע הי' בקול איש כי הי' נחם לישראל, הורה בזה כי זה המופת הוא בענין המלחמה בעצמותה, ואם הי' זה המופת בעמידה מהתנועה לא הי' לו רושם בענין המלחמה כלל כו", עיי"ש.

62 שם נד, סע"ב ואילך. וש"נ. אוה"ת פרשתנו ע' תרסו. תרצד. סד"ה ויקח קרח העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' א' מג ואילך). סה"מ מלוקט ח"ג ע' רג ואילך.

63 תנחומא פרשתנו ה. במדב"ר שם פ"ח, ח. פרש"י פרשתנו טו, ז.

64 ראה לקמ"ן ס"ח. וש"נ.

65 ראה לקו"ש ח"ח ע' 117 ואילך. סה"מ מלוקט שם. וש"נ.

66 נסמן בהערה 68.

67 ראה בארוכה שיחת ש"פ קרח ג' תמוז תשמ"ח ס"ו (ס' השיחות ח"ב ע' 503). וש"נ.

וביטול⁷⁵), וואָס דאָס איז דורך פּועל'ן אויפן שמש, דום⁷⁶ מלומר שירה⁷⁷—האָט יהושע געוואָלט מבטל זיין די השפעה צו די אומות העולם (מיט וועלכע אידן האָבן דאָמאַלס מלחמה געהאַט) וועלכע דינען דעם שמש וירח (וכוכבים ומזלות), און דורך דעם— ווערט אויך אויפגעטאָן ב- נצחון המלחמה. וואָס לויט דעם לייגט זיך נאָכמער צו זאָגן אַז מיט „שמש בגבעון דום“ האָט זיך אָפגעשטעלט דער מהלך ניט נאָר פון שמש וירח נאָר אויך פון נאָך כוכבים ומזלות (אין די אַנדערע גלגלים)].

ז. ועד"ז אולי י"ל איז אויך די הסברה אין דעם נס הגאולה פון ג' תמוז (בשנת תרפ"ז):

צוזאַמען דערמיט וואָס דער נס פון ג' תמוז איז געווען אַ נס שלמעלה מהטבע, האָט ער געהאַט אַ ווירקונג אין דער טבע גופא, אַז זי האָט „מסכים“ געווען צו דעם נס [ובפרט אַז דאָס איז לכתחילה געווען אַ נס המלוּבש בטבע, ובמיוחד בערך צו דעם נס פון „פרח מטה אהרן“ און „שמש בגבעון דום“], כידוע אַז די זעלבע מענטשן וואָס האָבן דעם בעל המאסר והגאולה פאַרשפאַרט אין תפיסה, האָבן זיי גופא (פאַרברייבנדיק בתקפם) געמוזט אים באַפרייען, ביז אַז זיי האָבן געדאַרפט אַרויסהעלפן אין דעם שחרור וגאולה⁷⁸.

און דעריבער יש לומר, איז דער נס ניט געקומען בכת אחת (אין אַ גאולה שלימה), נאָר ער האָט זיך אויסגעשטעלט

דרך הטבע. אפילו אין דער מלחמה— וואָס איז „ה' נלחם לישראל“⁷⁹— האָט געדאַרפט זיין די התלבשות אויך בדרך הטבע.

דעריבער איז ניט געווען אַ נס וואָס האָט לגמרי שולל געווען די מלחמה בדרך הטבע (ע"י יהושע), נאָר אַ נס וואָס האָט צוגעהאַלפן די מלחמה שלהם: די הכנה והכשרה צו דעם נצחון איז געווען דורך דעם נס פון „שמש בגבעון דום“⁷², אָבער דאָס אַליין האָט ניט אויפגעטאָן דעם נצחון. לאַחרי וואָס עס האָט גע- לויכטן אור היום הטבעי (פון אור ה- שמש)⁷³, האָט יהושע און די אידן גע- דאַרפט נאָכלויפן און מלחמה האָבן מיט די אויבים בדרך הטבע.

ועפ"ז אולי יותר מסתבר זאָגן, אַז דער נס עצמו (פון „שמש בגבעון דום“) איז געווען אין אַן אופן וואָס איז פאַרבונדן מיטן טבע פון מהלך השמש (אופן שני הנ"ל ס"ב)— און דאָס האָט אָפגעשטעלט ניט נאָר דער שמש וירח, נאָר אַלע כוכבים ומזלות, און דעם מהלך פון דעם גלגל היומי בכלל, און אַלע גלגלים וואָס זיינען פאַרבונדן מיט מהלך השמש.

[ויומתק ע"פ דעם ביאור אין חסידות⁷⁴ אין אמירת יהושע „שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון“, אַז דורך אָפּשטעלן דעם מהלך השמש ולבנה (זייער השתחווה

72 ועד"ז הנס ש"ה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים גו", אף שעי"ז „מותו רבים גו' מאשר הרגו בני ישראל בחרב“ (יהושע שם, יא).

73 וראה לקו"ש ח"ח ע' 120, שגם ע"י עצם הענין דביטול תנועת השמש נתקיימה הכוונה דטבע השמש עצמו.

74 סידור שער המילה קמב, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות מילה (ה, א ואילך). אוה"ת שבועות ע' קט ואילך. נ"ד (כרך ב) ע' תשלה ואילך. וראה לקו"ש חכ"ח ע' 261 ואילך.

75 ראה ב"ב כה, א.

76 פרש"י עה"פ.

77 ד.כ.ל זמן שהוא דומם עומד ואינו מהלך, שבכל עת הילוכו הוא אומר שירה (פרש"י שם).

וראה גם יל"ש יהושע רמז כב. מדרש תהלים יט, ה.

78 ראה גם לקו"ש ח"ח שם. ח"ח ע' 237 ואילך. חכ"ח ע' 256.

בזמן בניית העיר האט איר אָנגערופן (וואָס ער שטעלט מיט זיך פאַר דער סאַמע היפך פון די קאַמניסטן). והגם אַז אויך אונטערן צאַר זיינען געווען מניעות ועיכובים צו אידישקייט – קומט עס ניט צו דעם וואָס איז געוואָרן דורך די וואָס האָבן אַרעסטירט און פאַרשפּאַרט דעם בעל המאסר והגאולה; ויש לומר, אַז אין דעם שקו"ט רצון צו צוריק אומקערן דעם שם העיר פון „לענינגראַד“ אויף „פעטערבורג“ – זעט מען נאָכמער בגלוי די פעולה נמשכת פון דער גאולה ב"ב-י"ג תמוז, די גאולה כללית פון אַלע אידן איבער זייערע מנגדים בכלל, ובפרט במדינה ההיא.

ח. ואולי יש לקשר זה אויך מיט דעם חודש הגאולה (חודש תמוז) – דער חודש הרביעי, וועלכער⁸¹ קומט נאָך – ובכח פון – חודש השלישי (ירחא⁸² תליתאי)⁸³, בדוגמא צו אות ג' וד' ר"ת „גמול דלים“⁸⁴, די השפעה (גמול) פון חודש הג', דער חודש פון מתן תורה, אין דעם חודש הד',

הפצת המעיינות חוצה התחילה, נאָך פעטערבורג (כן הוא הלשון בס' השיחות תורת שלום ס"ע 112). – ולהעיר שגם גאולת אדה"ז היתה קשורה בדרכי הטבע (של אוה"ע) – ראה אגרות קודש אדה"ז סל"ח. וש"נ (וראה ס' השיחות תשמ"ט שם. לקו"ש חכ"ה ע' 186 ואילך). וכמודגש גם בסיפור הידוע בנוגע לקידוש הלבנה שלו על הספינה בזמן היותו במאסר (לקו"ד ח"ד תשנב, ב. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 80. ס' השיחות תשנ"ג ח"א ס"ע 201 ואילך. שיחת ש"פ ויק"פ שנה זו).

81 ראה בארוכה ספה"ש תשמ"ז ח"ב – שיחת ש"פ קרח ס"ב ואילך. סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 494. 528. סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 549.

82 שבת פה, א.

83 ולהעיר שהתחלת המאסר היתה בט"ו סיון, קיימא סיהרא באשלמותא (זח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, א. שמו"ר פ"טו, כו. ועוד) דירחא תליתאי.

84 שבת קד, א.

אין שלבים בדרך הטבע – בהתאם צו דעם מצב פון דעם צד שכנגד (וועלכער איז געווען בתקפו), אַז זיי מצד מצבם („טבעם“) זאָלן קומען צו דער הכרה אַז מ'דאַרף אים באַפרייען, אָנהויבנדיק דורך מבטל זיין די גזירה פון היפך החיים ר"ל אויף פאַרשיקן אים לעיר מקלטו אין קאסטראַמאַ, ביז – אַז זיי האָבן אים אינ-גאַנצן באַפרייט⁷⁹.

אַבער אויך דערנאָך איז די מדינה געבליבן בתקפה, כולל – בשייכות מיט די התנגדות צו דת ישראל וכו', און דעריבער האָט די שלימות הגאולה פון אידן (במדינה ההיא) געדויערט אַ משך זמן, ביז אַז זיי אַליין (במשך השנים) זאָלן סו"ס קומען צו דער הכרה און פון דאָרט אָנהויבן לאַזן אידן פירן זיך פרייערהייט אין אַלע ענינים פון אידישקייט, און אויך אַרויסלאַזן אידן פון מדינה ההיא (און זיי נאָך אַרויסהעלפן אין דעם),

כולל אויך – בימים אלו ממש – די שקו"ט און דער רצון פון כו"כ במדינה ההיא צו אומקערן דעם נאָמען פון שטאָט „לענינגראַד“ (וואו ס'איז געווען דער מאסר וישיבה בבית האסורים) – דער נאָמען וואָס זיי האָבן איר געגעבן (על שם זייער פירער) – צוריק צו דעם נאָמען „פעטערבורג“ (דער נאָמען פון שטאָט בזמן המאסר והגאולה פון דעם אַלטן רבי'ן⁸⁰) – דער נאָמען וואָס דער צאַר

79 ובוזה גופא – נתעכב נתינת תעודת השחרור בפועל עד י"ג תמוז (כנ"ל הערה 9), שבזה ניכר ומודגש שהפעולה רשמית הדחופש נעשית ע"פ חוק המדינה, כיון שנתעכב החופש עד ל"ג תמוז, שבו ה' המשרד הממשלתי פתוח באופן רשמי ע"פ חוק המדינה (ראה ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 568 ואילך).

80 ועד שעל שם עיר זה (פעטערבורג) נקראת גם הגאולה שלו, ופעולת הגאולה – שעיקר הענין

בינדטאים מיט די העכסטע דרגות, דלית"ת אויך מלשון „דליתני”⁸⁵ (הרמה), וע"ד די מעלה פון „תפלה לעני” וועלכע דער-גרייכט אַז „לפני הוי” ישפור שיחוי”⁸⁶, משא”כ דער אות ר' וואָס האָט ניט קיין נקודה פון ביטול – איז די עניות פון דעם וואָס זי האָט קיין שייכות ניט צו קדושה.

ועפ”ז קען מען אויך מסביר זיין דער אונטערשייד צווישן די צוויי קוים פון דעם ר' און פון דעם ד': די צוויי קוים – ברוחב ואורך – זיינען כולל אַלע דרגות פון סדר השתלשלות, וועלכער טיילט זיך בכללות אויף עליון ותחתון, רוחב ואורך: דער קו למעלה (ברוחב) איז אַ שלמות בהרחבה, אָבער אין דער דרגא עליונה עצמה (ע”ד איכות), און דער קו באורך באַווייזט אויף דער המשכה מלמעלה למטה (צו נידעריקערע דרגות).

שלימות העבודה באַשטייט אין דעם אַז מ'זאָל האָבן ביידע מעלות צוזאַמען: נקודת הביטול און ווי דאָס ווערט נמשך און נעמט דורך אויך סדר השתלשלות (די צוויי קוים): בשעת מ'האָט די ביידע ענינים פון עליון ותחתון, אָבער עס פעלט די נקודת הביטול (פון דעם עצם) – דעמולט פעלט סו”ס אין דער חיבור פון די ביידע קוים (ביז אַז עס פעלט אויך אין דער שלימות פון ביידע קוים עצמם), ביז אַז דער פירוד ביניהם קען ברענגען צו אַ מצב פון „רש”, עניות היפך הקדושה (ע”ד ווי ס'איז געווען באַ קרח, אותיות „חקר”, כנ”ל ס”ה). בשעת ס'איז אָבער דאָ דער ביטול פון נקודת היהדות (די נקודה מאחורי הד') – וואָס איז מחוץ און העכער

דער חודש פון דעם המשך וסיום המאסר (ע”ד ענין „דלים”), באופן אַז דאָס (בחי' דלים) ווערט נהפך צו דעם חודש הגאולה⁸⁵.

ישי לומר אַז דער ענין איז מרומז אין צורת ה(אות) ד':

אע”פ⁸⁶ וואָס דער אות ד' און אות ר' זיינען ענלעך דערמיט וואָס ביידע באַ-ווייזן אויף ענין העניות: דלית”ת מלשון דלות ור”ת דלים, און רי”ש מלשון רש („ולרש אין כל”⁸⁷) און ביידע באַשטייען פון צוויי קוים, איינער למעלה ברוחב און איינער באורך (מלמעלה למטה) – איז דאָ אַן עיקריות’דיקער אונטערשייד צווישן זיי: אות ד' האָט אַ נקודה (י) מאחורי (וועלכע פאַרבינדט די צוויי קוים), משא”כ אות ר'.

איינער פון די ענינים אין דעם: די נקודה באַווייזט אויף ענין הביטול, און דאָס גייט אויף דער נקודת היהדות וואָס איז דאָ בשלימות באַ יעדער איד, אפילו ווען ער שטייט אין אַ מצב פון „אחוריים” (ניט אין פנים קדושה), כמאחז”ל⁸⁸, אע”פ שחטא ישראל הוא, וואָרום די נקודת היהדות איז העכער פאַר אַלע העלמות והסתרים, און העכער פאַר אַלע דרגות אין סדר השתלשלות – די נקודה פון יחידה וואָס פאַרבינדט אַ אידן מיט דעם יחיד שלמעלה⁸⁹.

און די נקודה (ביטול) מאחורי הד' באַווייזט אַז די דלות ועניות פון דעם ד' איז דער ביטול פון קדושה – וואָס פאַר-

85) ראה לקו”ש ח”ח ע' 309 ואילך. וש”נ.

86) בהבא להלן, ראה ספר הערכים-חב”ד

מערכת אותיות – רי”ש ס”ב (ע' שם ואילך). וש”נ.

87) שמואל-ב, יב, ג. וראה גם משלי ג, טו, ח, ל.

88) סנהדרין מד, א.

89) ראה לקו”ת ראה כה, א, כו, א. ובכ”מ.

90) תהלים ל, ב.

91) תהלים קב, א. וראה כתר שם טוב סצ”ז. אור המאיר פ' וישלח. וראה לעיל [סה”ש תנשא ח”ב] ע' 555.

פון ג' תמוז — בנוגע צו דער עבודה פון הרבצת התורה והיהדות און הפצת ה- מעינות חוצה.

ובפרט אז מ'האט דעם ציווי אז מ'דארף אוועקלייגן מטה אהרן, למשמרת לאות" (שבחרתי באהרן הכהן"), משנגנו ארון נגנו עמו כו' מקלו של אהרן בשקדי' ופרחי" — איז פארשטאנדיק אז דערפון איז דא א הוראה נצחית לדורות: און וויבאלד אז יעדער איד איז א חלק פון „ממלכת כהנים"⁹⁴, „כהנים גדולים"⁹⁵ [וכפס"ד הרמב"ם⁹⁶, אז „לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש אשר נדבה רוחו כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים"] — איז מובן, אז בא' יעדן אידן דארף אויך זיין מעין דעם ענין פון „פרח מטה אהרן", ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים".

י. דער לימוד דערפון אין כללות עבודת השם:

אע"פ וואָס די עבודה פון א' איד דארף זיין מתוך קבלת עול — שלמעלה מטעם ודעת, און אין אן אופן של זריזות של-מעלה ממדידה והגבלה, „בכל מאדך"⁹⁷, און דוקא דאָס דערגרייכט אין דעם „מאד" שלמעלה⁹⁸ — וואָלט מען דאָך געקענט מיינען אז אין דעם באַשטייט שלימות העבודה, ובלשון הידוע⁹⁹: אילו נצטוינו לחטוב עצים —

האָט מען די הוראה פון „פרח מטה אהרן", אז לאחרי דעם יסוד פון קבלת עול, קען און דארף די נקודה שלמעלה

פון די ביידע קוים [נאָכמער ווי די מעלה פון א' קרן זוית], און צוזאמען דערמיט ביידע קוים (ווי אין דעם אות ד') — דעמולט האָט מען שלימות העבודה פון ביידע קוים, און אויך די שלימות החיבור ביניהם.

וואָס דאָס איז דער תוכן פון חודש ה'ד', חודש הגאולה — גאולת ג' תמוז וי"ב-י"ג תמוז — אז דער נס שלמעלה מטבע (ע"ד די נקודה) זאָל נמשך ווערן און איבער-מאָכן טבע העולם (די צוויי קוים פון אורך ורוחב). ביז אז דאָס דערגרייכט אויך אין א' מצב פון „רש", עניות דלעו"ז (דער ענין המאסר דורך די מנגדים לקדושה), און מאַכט דאָס אויך איבער⁹². ואדרבה: דוקא דורך דער ירידה למטה אין א' מצב פון צרה — ווערט נתגלה ווי „עמו אנכי ב-צרה"⁹³, וואָס דאָס גייט אויף עצמותו ית', שלמעלה פון אַלע גדרים פון סדר השתל-שלות עליון ותחתון, און דעריבער — אע"פ וואָס דער אויבערשטער איז עליון שאין למעלה ממנו, און צרה איז בעולם תחתון שאין למטה ממנו — איז „עמו אנכי בצרה" (היפך השתלשלות, פון עליון ותחתון), און אויך אין דעם מצב — בחי' אחוריים — ווערט נתגלה דער יו"ד (נקודת היהדות), ביז אז דאָס ווערט נמשך און פאַרבינדט אויך דעם עליון ותחתון פון סדר השתלשלות.

ט. פון דאָס אויבנגעזאָגטע זיינען פאַראַן כמה לימודים, הן בכללות עבודת האדם, הן בנוגע צו זיך והן בנוגע צו זיין עבודה בעולם, והן בעיני תומ"צ והן בעיני רשות (באופן פרנסת האדם), און אויך ובמיוחד — בקשר מיט דער גאולה

94 יתרו יט, ו.
95 ראה בעה"ט עה"פ. וראה גם אגדת בראשית פע"ט (פ).
96 סוף הל' שמיטה ויובל.
97 ואתחנן ו, ה.
98 תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.
99 לקו"ת שלח מ, א.

92 ובפרט לאחרי מאתיים (ר') שנה להולדת אדמו"ר הצמח צדק.
93 תהלים צא, טו.

דורך משא ומתן באמונה¹⁰³ (חרישה ו- זריעה), אין די הגבלות פון טבע העולם, דורכגענומען מיט דער אמונה בה' – „שמאמין בחי העולמים וזורע“¹⁰⁴; און דאָס ווערט די כלי אויף באַקומען די ברכות של הקב"ה אויף פרנסה באופן נסי, אָבער אַזאַ נס וואָס טוט זיך אָן אין טבע העולם, אַז מ'זעט ווי דער טבע העולם און אוה"ע עצמם איז מסייע אין דער השפעת פרנסה צו אַ אידן.

ווי מ'זעט עס במיוחד בדורות האח-רונים, וואָס דער אויבערשטער האָט גע-בענטשט אידן אַז זיי זאָלן באַקומען זייער פרנסה מיט ווייניקער יגיעה, מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף (מער ווי ס'איז געווען בדורות לפני זה), דורך דעם וואָס די וועלט אַליין איז מסייע לזה.

יא. דערפון האָט מען אויך אַ לימוד מיוחד אין דער עבודה פון הפצת המעניות חוצה, וועלכע איז נתרבח געוואָרן ביז באופן שלא בערך דורך און נאָך דער גאולה פון ג' תמוז און י"ב-י"ג תמוז:

יש לומר אַז די דריי ענינים פון „יפוצו¹⁰⁵ מעינותיך חוצה“¹⁰⁶ זיינען ע"ד די דריי ענינים אין דעם אות ד': יפוצו – נקודת הביטול, מעינותיך – דער קו ל-מעלה (רוחב), און חוצה – דער קו באורך וואָס באַדייט די השפעה מלמעלה למטה.

לכל לראש דאַרף אַ איד שטיין אין אַ

ממדידה והגבלה דערנאָך „פאָנאנדער-בליען“ אין אַלע זיינע כחות פנימיים, ביז אין זיין גאַנצע מציאות און טבע, ביז אַז דאָס זאָל אַרויסגעבן פירות – „ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים“, ובאופן כזה – אַז זיין טבע ומציאות עצמו ווערט באופן של זריות („אַ שנעלער טבע“) ושלמעלה ממדידה והגבלה, אַז אַלץ וואָס ער טוט מיט זיינע כחות טבעיים איז בוריות הכי גדולה, זריות דקדושה.

עד"ז האָט מען אויך דעם לימוד אין דער עבודה בעניני רשות פון אַ אידן, ובפרט בנוגע צו זיין פרנסה גשמית: לכל לראש לערנט מען אָפּ פון „פרח מטה אהרן“ (וואָס בלייבט „למשמרת“) – ע"ד ווי דער לימוד פון „צנצנת המן“ וואָס איז אויך געבליבן „למשמרת לדורותיכם“¹⁰⁰ – אַז בשעת אידן האָבן גע'טענה'ט צו ירמיהו'ן (וואָס ער האָט פון זיי געמאַנט „למה אין אתם עוסקים בתורה“): „נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה מהיכן נתפרנס“, האָט ירמיהו אַרויסגענומען דעם „צנצנת המן“ און זיי געזאַגט: „ראו בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו“¹⁰¹. עד"ז האָט מען דעם לימוד פון „פרח מטה אהרן“, אַז שקדים (אַ מזון גשמי) וואָקסן אויס באופן נסי, ובזריות, ועד"ז – איז בנוגע צו דער פרנסה פון אידן.

לאידך גיסא שטייט „וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה“¹⁰², אַז די המשכה פון פרנסה גשמית ווערט אויפגעטאַן דורך אַ סדר טבעי פון צמיחת שקדים „ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים“, וואָס קומט

103 ועד שבשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, עוד קודם ששואלים לו עסקת בתורה (שבת לא, סע"א).

104 תוד"ה אמונת – שבת שם (בשם ה-ירושלמי).

105 לשון הכתוב – משלי טז, ה.

106 ראה באגה"ק הבעש"ט (כש"ט בתחלתו. ובכ"מ): בעת שיתפרסם למוךד ויתגלה בעולם יפוצו מעינותיך חוצה.

100 בשלח טז, לג.

101 פרש"י עה"פ.

102 פ' ראה טו, יח. ספרי עה"פ. וראה לקו"ש

ח"ח ע' 294. וש"נ. וראה מאמרי אדה"ת תקס"ח ב' ע' תרמה.

וע"ד דער סיפור הידוע מיט א חסיד וואָס איז געגאַנגען אין גאַס במדינה ההיא – ניט רעכענענדיק זיך מיט מדידות והגבלות, ווי דער סדר פון אָן אמת/ער חסיד איז – אין אַ זמן ווען דאָס איז געווען פאַרבונדן מיט סכנה. און אַ פּאָליסמאַן האָט אים אָפּגעשטעלט און געפרעגט: „קטאָ אידיאַט“ (ווער גייט)? האָט ער געענטפערט: „ביטול אידיאַט“ (ביטול גייט)! ער האָט געענטפערט דאָס וואָס ביי אים האָט זיך געלייגט מיט אַן אמת – אַז כל מציאותו איז „ביטול“, און די מציאות פון „ביטול“ גייט!

צוזאַמען דערמיט האָט ער עס אים געענטפערט דוקא אויף רוסיש – ווייל זיין ביטול איז אויך נמשך געוואָרן אין דעם מצב און שפּראַך פון דעם מקום – אין דער טבע ומציאות פון רוסלאַנד – ע"ד „אזלת“¹¹³ לקרתא הלך בנימוסא¹¹⁴, אַזוי אַז דער טבע ולשון המקום עצמו זאָגט און דערהערט אַז „ביטול אידיאַט“.

יב. דערביי קען נאָך זיין די שאלה – ווי אַנדערע פרעגן: אפילו בשעת איך אַליין טו מיין עבודה בשלימות, ביז אַז איך דעגרייך צו אַ דרגא וואָס מיין מציאות איז „יפּוצו“ (תכלית הביטול) – וואָס

מצב פון „יפּוצו“ – זיין מציאות דאַרף באַשטיין פון „יפּוצו“, אַ מציאות וואָס פאַרשפּרייט אלקות, ובאופן שלמעלה ממדידה והגבלה (יפּוצו אָן הגבלות¹⁰⁷). נאָך איידער מ'זאָגט אים וואָס (בפרטיות) ער דאַרף מפיץ זיין [מענינותיך], און וואו ער דאַרף מפיץ זיין [חוצה] – דאַרף ער וויסן, אַז גלייך ווי ער שטייט אויף אינדערפרי (נאָך איידער ער טוט זיין עבודה בפרטיות) איז ער אַ מציאות פון „יפּוצו“ – „מודה אני לפניך כו' רבה כו'“¹⁰⁸. „אני נבראתי לשמש את קוני“¹⁰⁸ איז ניט דער פּשט אַז ער איז אַ מציאות לעצמו, און די מציאות איז זיך עוסק אין „יפּוצו“ (לשמש את קוני), נאָר כל מציאותו איז „יפּוצו“. ובלשון הידוע¹⁰⁹: „לכתחילה אריבער“, גלייך מלכתחילה שטייט ער אריבער.

דערנאָך דאַרף ער דאָס ממשיך זיין אין פרטים: „מענינותיך“ – ער דאַרף מפיץ זיין דוקא די מענינות פון תורה, שמטהר בכל שהוא¹¹⁰ [העכער פאַר די דרגות מים שלמטה מזה, מי מקוה וכיו"ב¹¹¹], און ער דאַרף זיי מפיץ זיין „חוצה“, אָנהויבנדיק פון חוצה אין זיך (פון זיין נקודת האמונה וקבלת עול אין זיין שכל ומדות וכחות פנימיים), ביז אין חוצה כפשוטה – חוץ פון די ד' אמות פון קדושה, פון ישיבה, ביהכנסים וביהמ"ד, ביז אין „חוצה“ (מיט אַ ה"א וואָס איז כולל חוצה¹¹²) שאין חוצה למטה ממנה.

113 שמו"ר שבהערה 53.

114 ולהעיר שזהו הטעם משה לא אכל ולא שתה ארבעים יום (שמו"ר שם. ב"ר פמ"ח, יד. וראה גם ב"מ פו, ב) [ולהעיר שג' תמוז הוא בתוך ארבעים ימים הראשונים], וכמבואר במ"א (לקו"ש תשא תש"ג) שיש בזה ג' אפשרויות ודרגות: (א) שטבע משה לא נשתנה (ולכן נצטער משה על זה שלא אכל ולא שתה. ראה הנסמן בהערה 53). (ב) שטבע שלו נשתנה (לפי שעה) ע"י נס של הקב"ה, נס שנמשך במשך כל הארבעים יום, (ג) הנס ה' רק פעם א' בתחלה, כי זה פעל שינוי בטבע שלו, שהטבע שלו עצמו נעשה כמו מלאך, שאינו זקוק לאכילה ושתי'.

107 ראה „קובץ כ"ח סיון – יובל שנים" ע' 38.
108 משנה וברייאת סוף קידושי.
109 אגרות-קודש אדמו"ר מהר"י"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד.
110 מקואות פ"א מ"ז. רמב"ם הל' מקואות פ"ט ה"ח. תוס' ע"ד סר"א ס"ב.
111 ריש מס' מקואות. רמב"ם שם רפ"ט.
112 ראה לעיל ח"א ע' 144.

ממדידה והגבלה – נסים ונפלאות, ביו די נסים ונפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלימה – נעמט עס דורך אויך טבע העולם, אָז די וועלט אַליין איז מסייע צו צמיחת הגאולה [אָזוי ווי „פרח מטה אהרן“ האָט גע'פועל'ט אין טבע המטה, אָז עס זאָל זיין צמיחת הפירות בדרך הטבע].

וע"ד ווי ס'איז געווען באַ יציאת מצרים – וואָס כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות¹¹⁷ – אָז נוסף צו די נסים וואָס זיינען דעמולט געווען, איז געווען „וינצלו את מצרים“¹¹⁸, באופן כזה אָז הגם דאָס האָט זיך אָנגעהויבן בדרך נס, האָט דאָס געפירט דערצו אָז די מצריים אַליין האָבן אין דעם מסייע געווען אידן, און געגעבן מער ווי מ'האָט זיי געבעטן¹¹⁹. עאכו"כ אין דער גאולה האמיתית והשלימה – ווען עס וועלן זיין נפלאות אפילו בערך צו די נפלאות באַ יצי"מ¹²⁰, וועט דאָס אויך זיין באופן כזה אָז דער עולם וטבע העולם עצמו וועט דערצו צוהעלפן.

יג. ובנוגע לפועל:

גייענדיק פון ג' תמוז צו און אין די ימי הגאולה פון י"ב-י"ג תמוז – וואָס בכל שנה ושנה (שנה) – שכולל כל שינויי הזמן¹²¹ קומט אין דעם צו אָז עלי' – דאָרף יעדערער מוסיף זיין ביתר שאת וביתר עוז אין אַלע פעולות פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, ובאופן של זריזות, ומתוך ההכרה – אָז די

העלפט עס, ווען „אתם המעט מכל העמים“¹¹⁵, און אין דער וועלט אַרום זיינען פאַראַן שבעים אומות וועלכע זיינען אַ ריבוי עצום בכמות בערך צו דער כבשה אחת¹¹⁶.

ובסגנון אחר: וואָס וועט די וועלט און וואָס וועלן די אומות זאָגן אויף דעם וואָס אַ איד טוט זיין עבודה פון „יפוצו מעיננו- תיך חוצה“, ובמיוחד – אין ממהר זיין די גאולה האמיתית והשלימה, זיי פאַר- שטייען דאָך ניט וואָס דאָס מיינט?! ס'איז טאַקע גאָר אַ גרויסע און הויכע עבודה – אָבער מ'דאַרף זיך דאָך לכאורה רעכענען – טענה'ט ער – מיט דער וועלט!

איז דער ענטפער אויף דעם: די וועלט איז שוין צוגעגרייט, פאַרטיק! בשעת אַ איד וועט טאָן זיין עבודה כדבעי – באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, וביחד עם זה ווי דאָס איז אָנגעטאָן אין די כלים פון לבושי הטבע – וועט ער זען ווי דער עולם, טבע העולם און אומות העולם זיינען אים מסייע אין זיין עבודה.

אפילו אַמאָל (ווען עס זיינען געווען מניעות ועיכובים) איז דער סדר ביי דעם חסיד געווען, אָז מצבו איז, און במילא האָט ער געזאָגט, „ביטול אידיאָט“; עאכו"כ איצטער, ווען מ'האָט ניט כו"כ פון די אַלע מניעות ועיכובים [וכאמור לעיל, אָז אויך אין מדינה ההיא זיינען געוואָרן שינויים גדולים לטוב], ואדרבה – אין דער וועלט אַליין זעט מען די נסים ונפלאות וואָס קומען פאַר בפרט אין די לעצטע יאָרן [שנת נסים, און שנת אראנו נפלאות] – איז שוין הגיע הזמן, אָז הגם וואָס עס דאַרף זיין אָן ענין שלמעלה

117) מיכה ז, טו.

118) בא יב, לו.

119) ראה פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

120) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

121) רמ"ז לוח"ג רעז, ב. שרש ישע ערך שנה.

עבוה"ק ח"ד פ"ט. וראה אוה"ת מקץ שלח, סע"א. תחקק, א.

115) ואתחנן ז, ז.

116) תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא. פס"ר

פ"ט, ב.

זאָגן פרקי אבות בשנה זו (די זעקס וואָכן בין פסח ועצרת, און פיר וואָכן נאָך עצרת ביז דעם שבת), ומה טוב – זייענדיק תורה שבעל-פה – אַז מ'זאָל לערנען איין משנה (עכ"פ) לעיונא.

און אַזוי אויך יש לעורר אויף דעם מנהג טוב בכמה מקומות צו חזר'ן אַמאמר חסידות נאָך תפלת מנחה בשבת. – ויה"ר אַז עס זאָל זיין אין אַן אופן פון „חקת" (ווי מ'גייט לייענען עתה בתפלת מנחה), אַז דאָס זאָל דערנעמען די שומעים און אין זיי אויפטאָן אַ שינוי ביז אין אַן אופן פון חקיקה, אַז דאָס ווערט אין זיי איינגע-קריצט.

און תיכף ומיד ממש זאָל דאָס שוין ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה, און הקרבת פרה העשירית, שיעשה מלך המשיח מהרה יגלה, אמן כן יהי רצון¹²⁵, ובנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו¹²⁶ גייען אַלע אידן אין ארץ הקודש, ירושלים עיר הקודש, בבית המקדש השלישי, וכאמור – תיכף ומיד ממש.

מרומו הענין דעשירי – כי הדי' ענינים (דחכם, גבור, עשיר ומכובד) הם כנגד הדי' אותיות דשם הוי' (שער מארז"ל ולקוטי הש"ס לאבות כאן), ששם הוי' במילואו הוא – עשר אותיות.

(125) רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג.

(126) בא' ט, ט.

וועלט אַליין וועט מסייע זיין אַ אידן אין זיין עבודה.

ובמיוחד – שטייענדיק בזמן הקיץ – ווען קינדער גייען אין מחנות-קיץ, דאַרף מען זיך משתדל זיין אַז אידישע קינדער זאָלן גיין אין מחנות קיץ וואָס זיינען מיוסד אויף אַ חינוך הכשר ועל טהרת הקודש: און די וואָס פאַרנעמען זיך מיט מחנך זיין די קינדער – דאַרפן זעען אויס-נוצן דעם זמן הקיץ בתכלית השלימות, און בתכלית הזריזות, אויסנוצן יעדער רגע פנוי אויף אין זיך אַליין צוגעבן און צוגעבן באַ די קינדער אין אַלע ענינים פון אידישקייט, מיט לעבעדיקייט און פריי-לעכקייט.

ומענין לענין: ע"פ ה"ש נוהגין¹²² צו זאָגן¹²³ פרקי אבות בכל שבתות הקיץ (נאָך תפלת מנחה) – איז כאַן המקום נאָכ-אַמאָל מעורר זיין וועגן דעם [ובפרט אַז דעם שבת איז דער פעם העשירית¹²⁴ פון

(122) סידור אדה"ז במקומו.

(123) וי"ל הטעם על זה (אף שבתושבע"פ צ"ל לימוד והבנה – ראה הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב) – כי אמירת פרקי אבות באה בהמשך לתפלה (תפלת מנחה), שענין התפלה אינו לימוד (ואדרבה, בלשון הידוע (שו"ת הריב"ש סקנ"ז. הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח) אני מתפלל לדעת זה התינוק), ולכן גם אמירת הפרק אינה בגדר לימוד כ"כ – כנראה בפועל בהנהגת הרוב.
(124) וגם ברפ"ד אבות (הפרק דשבת זה)

בס"ד. קטע משיחת ש"פ קרח, ג' תמוז ה'תנש"א
 – בקשר לחנוכת הבית של הבנין החדש
 דישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש בקראון-הייטס –

יש בזה גם המעלה שע"י עבודת התשובה (שזהו"ע הפתח למטה), ע"ד „לאתבא צדי- קיא' בתיובתא" – אשר, כל זה נעשה על ידי הנקודה (שבצדה) שלמעלה ממדידה והגבלה, שזהו"ע הביטול, שנמשך וחוזר בכל הענינים והדרגות כולן.

ויש לקשר זה גם עם החגיגה המת- קיימת מחר ביום א' פרשת חקת – חנוכת הבית של בנין החדש דישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש:

ענינה של ישיבת תומכי תמימים הוא"י – שלימות(„תמים“), העבודה בכל הג' עני- נים והקוין דתורה [נגלה דתורה ופנימיות התורה], עבודה [תפלה] וגמ"ח [כללות העבודה ד"פוצו מעינותיך חוצה"], וכולם ביחד, וע"י כל ג' לבושי הנפש (מחדו"מ)

דובר לעיל ע"ד החילוק בין תיבת „קרח“ ו„חקת“ (שתי הפרשיות שקורין בשבת זה – פ' קרח בקריאת היום, ופ' חוקת בקריאת תפלת המנחה) – ששתיהן כלולות מאותיות „חק“, אלא שב„חקת“ ניתוספה אות ת' (משא"כ ב„קרח“ – אות ר'), הכוללת ג' קוים מחוברים (מלמעלה וב' הצדדים), ופתח (שער) למטה, ונקודה בצדה.

ובעבודת האדם: אות ת' (סיום כל הכ"ב אותיות התורה) מורה על סיום ושלימות העבודה בכל הג' קוין (כפי שהם מחוברים) יחד (כמו הג' קוין דאות ת' שמחוברים יחד ואין שם מקום לענינים צדדיים) – תורה עבודה וגמילות חסדים, ובכל שלשה לבושי הנפש יחד – מחשבה דיבור ומעשה. דאף שצ"ל הפסק בין מחשבה דיבור ומעשה, כמרומז בההפסק בין רגל השמאלי והגג ורגל הימני דאות ה"א: – הרי ע"י סיום ושלימות העבודה בקדושה, הנרמזת באות תי"ו (סיום כל הא"ב), נעשה החיבור של מעשה עם מחשבה ודיבור, שהמעשה באה בהמשך אחד עמהם, באופן של זריזות דקדושה (כנרמז גם ב„פרח מטה אהרן . . ויגמול שקדים“, הזריזות דגידול שקדים):

וכיון שת' מורה על שלימות העבודה –

6) למטה דוקא – כי למעלה ומב' הצדדים הכל סתום ואין מקום לענינים צדדיים (ועאכו"כ – הפכיים), כיון שהאדם הגיע לשלימות העבודה, ודוקא למטה (בעולם הזה התחתון) יש פתח ואפשריות לענין של ירידה ח"ו (ראה מנחות כט, ב), וגם בצדיקים – הפתח הוא למטה, כי עבודת התשובה (באופן ד', והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" קהלת יב, ז) שייכת דוקא בעוה"ז התחתון. 7) ועי"ז נעשה הפתח למטה „שער“ לצדיקים, כמ"ש (תהלים קיח, כ), „זה השער לה' צדיקים יבואו בו“.

8) מאמר הזה, הובא בלקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תקלד. – וראה זח"ג קג, ב.
 9) להעיר שהראשי תיבות ד, תומכי תמימים היא אות ת'. וכפליים (ל)ת(ו)שי".
 10) בהבא להלן – ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 316 ואילך. ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 697. וש"נ.

1) ראה אבות פ"א מ"ב.
 2) ראה תניא פ"ד.
 3) ראה תו"א מג"א צה, סע"ב ואילך. לקו"ת ר"פ בלק (סו, א). ובכ"מ.
 4) פרשתנו יז, כג.
 5) ראה קה"ר פ"ב, ז. פרש"י פרשתנו עה"פ. לקו"ת פרשתנו נה, ג.

ומזה מובן גם בנוגע לתלמידי הישיבה – אשר בקשר לחנוכת הבית של הישיבה, צ"ל אצלם הוספה בכל עניני העבודה דהישיבה באופן האמור לעיל, ולכל לראש – בלימוד התורה, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה, ובהקדמת עבודת התפלה, ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה¹⁴ – גמילות חסדים, וביחד עם עבודת התשובה, וכללות העבודה דהפצת המעינות חוצה, הן בהאדם עצמו, והן ב"חוצה" כפשוטה – להפיץ המעינות מ-חוץ לד' אמות הישיבה וד' אמות הקדושה, ועד ל"חוצה" שבעולם, עד ל"חוצה" שאין חוצה ממנו. וכל ענינים אלו – מיוסדים וחדורים בנקודת הביטול.

ועד – שעייז מביאים בזריזות את קיום הבטחתו של משיח להבעש"ט¹⁵, שעיי יפוצו מעינותיך חוצה, "אתי מר" דא מלכא משיחא, תיכף ומיד ממש.

יחד. ונוסף לזה – גם המעלה שבעבודת התשובה ("לאתבא צדיקא בתויבתא"), עיי העבודה ד"יפוצו מעינותיך חוצה" (החל מה"חוצה" שבהאדם עצמו) – אשר, כל זה נעשה על ידי גילוי הנקודה¹¹ (ביטול) שלמעלה ממדוה"ג.

וענין זה מודגש במיוחד בבנין בית (חדש) של תומכי תמימים – שהבית מורה שהעבודה (דישיבת תומכי תמימים) נעשית באופן שמוקפת וסתומה מכל הצדדים, ללא אפשריות להשפעות מבחוץ ח"ו – בדוגמת הג' קוין המחברים וסתומים שב-אות ת' [והפתח למטה הוא כדי להוסיף מעלת התשובה]. ובפרט עיי בנין בית דדש, כמ"ש¹², "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך גו' כי יפול הנופל ממנו". וי"ל שנרמז בזה רמז על פעולת התשובה של-מעלה מתורה שאפילו הנופל – עיי מעקה בשלימותה יחיי מהקב"ה¹³ יעשה תשובה ולא יפול.

11) ראה לקו"ש שם ע' 319.

12) תצא כב, ח.

13) ראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. יל"ש יחזקאל

רמז שנח. יל"ש תהלים רמז תשב.

14) קידושין מ, ב. ו ש"נ.

15) אגה"ק הידועה דהבעש"ט (כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ).

לזכות
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
מהרה יגלה אכי"ר

* * *

לז"נ
הרה"ח הרה"ת ר' **צבי הירש** בן הרה"ח ר' **בן ציון** ע"ה
נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ
ומרת **רבקה** בת הרה"ח ר' **צבי** ע"ה
נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב
שפריצער

נתרם ע"י בניהם – יבלח"ט –
הרה"ת ר' **שמואל** והרה"ת ר' **יעקב מרדכי** שיחיו
שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!